

Lesarabrøv

Vaktar?? og Bjargingarskip

Nú so nógv hefur verið talað um, hvar tað nýggja skipið skal byggjast, fari eg at koma við eini viðmerking. At byggja eitt so stórt og dyrt skip er ikki neyðugt. Tí sum V & B arbeiðir í dag, er vaktarhaldið sera avmarkað. Tey einastu skipini teir klára at taka fyri óløglegan fiskiskap, er onkur lítill útróðrarbátur inni á 6 fj.

Hetta hava teir prógvað tvey tey seinastu árin, har teir hava tikið tveir 40-50 tonsarar um árið. Eg fái meg ikki til at trúgva, at hini skipini nú knappiga eru farin at skikka sær so væl. So tá tit ikki klára at hava eftirlit við hesum, so er bert eitt at gera og er tað at fáa útgærd umborð, sum sigur, hvar hesi skip eru. Tað gera

teir í grannalondunum.

So mitt uppskot er, at tit byggja tvey minni bjargingarskip og seta út í kortið at skaffa eina bjargingartýrlu. Um vit siga at hesi skipini eru størri enn politibátarnir, koma tey helst at kosta 25 mill. stykkið. Og her er ikki neyðugt at manningin er størri enn 6-7 mans og vera hesi skipini bílig at

reka. Hesi kunnu so ligga t.d. eitt í suðri og eitt her norðuri. Og ein týrla kostar, lat okkum siga 15 mill. So tað samlaða upphæddin verður 65 mill. Og vit byggja í Føroyum, sjálvandi.

Fróði Eidesgaard
Oyndarfjørður

Eigur pápin ikki eisini barnið?

Ein kvinna gerst við barn, tá ið eitt egg frá mammuni og ein sæðkykna frá pápanum renna saman, hetta vit nevna gitingin. Nú er ein nýggj sjálvstøðug menniskja vorðin skapað. Umleið 18. dagin eftir gitingina, áður enn mammam veit av, at hon er við barn, byrjar hjartað á barninum at sláa.

Umleið 6. viku eftir gitingina hefur barnið heila, oyru, eygu, munn, livur og nýru, har blóðið streymar ígjøgnum óheft av blóðrenslinum hjá mammuni. Umleið 7. viku eftir gitingina, róra armar og bein seg,

men mamman merkir tað ikki. Fingramerkin eru liðug skapað fyrri alt lívið. 10. vika, tá er barnið 5 cm, og kann taka um lutir, ið verða lagdir í hendurnar á tí. Barnið kennir pinu, ljós, ljóð, kulda, handfaring. Av og á sveyur tað eisini við tummullfingrinum í munninum. Canadiumaðurin Dr. Philip G. Ney, sum er barnasálarlæknir og sálarfrøðingur, hefur í meir enn 20 ár virkað sum kennari við lærda háskúlan í Canada og New Zealandi. Hann hefur í nokur ár kannað fosturtøku frá ymskum sjónarhornum.

Við í kanningini vóru 3800 kvinnur. Eitt, sum allatíðina er afturvendandi hjá Dr. Ney, er leikluturin hjá fedrunum. Tvørandi stuðul frá pápanum er tað, sum hefur størsta týðning í valinum um fosturtøku ella ikki. Fosturtøka er eisini oyðileggjandi í viðurskiptinum millum mann og konu. Ivaleyst eitt tað mesta umráðandi gerast kann til tess at minka um fosturtýning millum ung, er at stuðla pápunum og viðurskiptinum millum mammuna og pápan.

Kvinnur, sum fáa fram

fosturtýning, drepa nakað inni í sær sjálvum. Tað, sum ikki er gott fyri barnið, er heldur ikki gott fyri mammuna. Niðurstøðan hjá Dr. Philip G. Ney er, at fosturtýning er ein tann størsti trupulleiki, samfelagið hevur at dragast við. Hesin trupulleiki oyðileggur heilsuna hjá kvinnuni, oyðileggur viðurskiptini millum mann og konu, og millum foreldur og børn.

Fosturtýning skapar misálit, ótryggleika, sorg og tørvandi framtíðarvónir.

Karin Christiansen

Bjóðið kosovo-albanum vælkommum til Føroya

Í «Dimmalætting» týsdag 13. apríl skrivar Páll Dam úr Kvívík eitt lesarabræv við yvirskriftini «Flóttarfólk til Føroya?». Sum hann byrjar bræv sítt, stóð í Dimmalættingini 10. apríl ein grein um, at Reyða Krossur Føroya í løtuni kannar, um áhugi og umstøður eru í Føroyum fyri at taka ímóti kosovo-albanskum flóttarfólki, sum serbisk herlið hesa seinastu tíðina hava jagstrað út úr Kosovo. Forsetin í Serbia, Slobodan Milosovic, hefur ein dreyum um eitt Stórserbia, sum eisini - í minsta lagi - skal fata um Kosovo, og tað sigst, at útið ein millión kosovo-albanar nú eru jagstraðir í útlegd, serliga til Makedonia og Albania. Makedonia og Albania eru fátæk, fyri ikki at siga blóðfátæk lond og hava tí skilið ikki orku til at hýsa óllum teimum neyðstøddu flóttarfólkunum. Tað hevði í veruleikanum verið ógjørligt hjá flestu londum, við ella uttan hjálp uttanfrá. Aðrar meira vælbyrgdar europeiskar tjóðir eru farnar at veita kosovo-albanum bráðfingishjálp og eru farnar at bjóða teimum inn í lond síni. Páll Dam heldur

ikk, at vit føroyingar eiga at bjóða flóttarfólki at búgva í landi okkara. Eftir hansara tykki eru vit ikki búgvín til tess, og als ikki í hesum forinum, tá ið flóttarfólkini harafurtur eru muslimar. Eg eri ógvuliga ósamdur við Páll Dam, og er haldi ikki, at nakað høpi er í grundgevingum hansara. At kosovo-albanar eru muslimar, átti at gjørt okkum tað sama. Hvat trúgv fólk formelt hava, er eingin trygd fyri at tey annaðhvørt eru góð ella ringmenniskju. Tað eru teir sonevndu kristnu serbarnir, sum í hesum døgum fremja fólkamóð við óllum teimum ósigandi raðuleikum, sum tað ber í sær, móti einum muslimskum fólk, sum ongantíð hevar gjørt nokur um nakað, tað er veit um søguna hjá hesum fólkslagi. At Føroyar ikki týkjast Páll Dam búna at taka ímóti flóttarfólki, er, eftir mínum tykki, ikki so lógð. Vit hava higartil altið borið okkum undan - við hvørji grundgeving, veit eg ikki - og hava tí als ongar royndir á hesum øki. Vit fara uttan nakran íva at búna stórt teimum royndum, vit fáa. Hetta er galdandi í flestu

viðurskiptum.

Í greinini 10. apríl, stóð at lesa, at Reyði Krossur Føroya hevði spurt seg fyri hjá ymsu leguhúsum kring landið, um tey vóru fýr fyri at taka ímóti flóttarfólki, og svar var komið frá tveimum leguhúsum, at tey høvdu allar umstøður, ið kravdust. Eg haldi hetta er ógvuliga hugaligt og bæði Reyði Krossur og hesi leguhúsin eiga rós uppiborið fyri tað, ið her er tikið stig til. Vóni, at hetta er eitt tekin um at vit veruliga eru farin at rakna við sum heimsbúgvur og tjóð. Samstundis sum vit taka ábyrgd av egnum landi, fara vit eisini at sýna ábyrgd í altjóða høpi.

Oddagreinin í Dimmalætting 13. apríl, sum var á føroyskum máli henda dagin (endurgivna brotið niðanfyrir er tí hvorki ein leyslig týðing ella fræls tulkning), var sera góð og endar við orðunum: «Hvussu leingi skulu vit sleppa so bíliga í heimshopi við at balla okkum væl inn í Norðratlants-havi, meðan fimm tímar loftvegis frá okkum verða fólk dripin, pínd, neyðtíkin, forfylgd og ríkin heimanfrá?». Um flóttarðin tekur fimm ella fimtan tímar,

haldi eg hefur einki at siga, hóast tað kanska sigur eitt sindur um okkara dolskni, men annars haldi eg tað vera væl mælt. Brævaskrivarin Páll Dam sigur seg eisini sakna eitt orðaskifti um flóttarfólkaspurningin, og heldur tað vera ov illa avstaðfarið, at okkara kosnu fólk týkjast at sleppa sær undan at taka støðu til hetta. Í hesum eri eg samdur, og tí gleðir tað meg, eins og tað uttan íva gleðir Páll, at siggja í viðtalið á síðu 13 í tíðindablaðnum «Sosíalinn» í dag, 15. apríl, at politikarar veruliga hava hugsað um henda spurning. Semja týkst at vera um at bjóða nokrum utlagnum kosovo-albanum higur. Hvat talið skal vera, eru menn ymsir á máli um. Onkur nevnr 20 (tjúgu), onkur 100-300 (hundad til trí hundrad). Eg haldi, hesti seinnu tolini eru meira hóskandi, men alt ger mun, og vónandi verður gjørt so skjótt av, sum gjørligt og ráðiligt er.

Kári Sverrisson,
Saltangará

Føðingardagshelsan:

Hanne Jensen 65 ár

Leygardagin 10. apríl fylti Hanne Jensen, Keypmannahavn, 65 ár. Hanne Jensen er kona Bendt Jensen, fyrr. yvirlækna á Medisinskari deild á Landsjúkrahúsinum.

Hanne Jensen er fødd og uppvaksin í Keypmannahavn. Læknahjúni komu til Føroyar í 1960 og dvaldust í Føroyum í trettan ár, til Bendt Jensen fór í annað starv í Danmark á vári 1973. Fyrst høvdu hjúni sína egnu klinikk í Roskilde, og síðani fingur tey sær klínkk í Keypmannahavn, har tey nú búgva.

Hesi trettan árin, læknahjúni vóru í Føroyum, vóru tey ein partur av býarmyndini í Havn - Bendt Jensen er, tað eg veit, fyrsti danski, sum gjordist limur í Suðurstreymingar Tjóðveldisfelag - og líka síðani hava tey havt tætt samband við Føroyar og føroyingar, eisini føroyingar í Danmark. Læknahjúni lesa regluliga føroysk bløð og fylgja væl við í føroyskum viðurskiptum. Tey eru føroyavinir í orðsins besta týðningi.

Hanne Jensen er eisini

Vinur

Nøkur orð til Jens Chr. Carlsson

Fyrst tók eg fyri at tú hefur roynt at lisið greinar mínar um ávíst álvarsmál. Eingin er nú forplaktaður út yvir síni evnir, verður sagt, so eg vil beinanvegin víttla mína ábyrgd og skuld fyri, at tú eyðsæð ikki hefur fatað eitt kvekk av, hvat málið snýr seg um.

Málið snýr seg um:

1) At prinsippið um rættartrygd er brotið.
2) At stovnur, sum øll í landinum hvønn dag njóta gott av, er amputeraður.
3) At heidurspersónur er illa viðfarin.

Og ábyrgdina eigur í seinasta enda eitt higartil handlingslammað loyting. Men fyrst og fremst eitt ábyrgdarleys landsstýri, ein fávitskur fyrising, og síðani ein niðurundir kominn Fólkaflakur. Alt við kós á fullveldisleið. Har mangur gerst mótfallin.

Um greinastubba tín er stutt at siga, at hann er eitt dapuri dokument um tað stóði, sum dagsins debattur er á í fjølmiðlunum landsins - bæði í luftini og á pappíri.

Eg kenni teg als ikki, og visti virkuliga ikki av, at tú var til. Men havi nokk ikki firsómt so nógv, allikvæl.

Bláðgreinir mínar hava vituliga verið, við grundløgartýggjaðum rætti, vendar móti landsins myndugleikum og tí flokki, sum eg havi styðjað í mong ár - og sum hefur skift skjaldramerkið, við høgum liberalistiskum idealum, út við vesaldóm sum undanstøkking og gravartegn - og eru ikki vendar móti onkrari hessini argapirru í øðrum flokki.

Sagt í allari fortróligheit (og lat tað vera okkara millum), so hefur málið einki við lærarar sum so at gera. Hvørt mansbarn í landinum hefur síni minni um henda fakból, og nokur av okkum hava enná verið lærarar eisini. Vit minnst nakrar fáar av teim sum plágur; men hinar sum eina signing fyri lívið.

Henda gæva stætt, sum, fyri avmarkaða løn og í avmarkaðari arbeiðstíð - dag út og dag inn - skal endurtaka fyri óvitum nakað, sum onnur gott nokk hava funnið upp á - men tað gera teir. Og gott er, at tað verður gjørt. Tí onkur skal vera til tað.

Tað mest eftirettarverda við grein tinni er, at seminaristarnir av Frælsinum helst ikki dáma bókmentir, skaldskap, mentan og søgu. Tað kennist hugstoytt. (So Signar, landsstýrismaður, her er nokk nakað, sum kann sparast upp á). Um substansin annars er bara at konstatera, at greinin er eitt skuladóm í skúlagarðsbriksli og óvund og uttan minsta skugga av nokrum sakligum argumenti, men tað er helst ov nógv forlangað av summum í hesum døgum.

Næstu ferð, at Lærarafelagið gevur út bókina um skúllærarar í Føroyum, eigur henda tinn perla í djúp-tóknari andsvitan og í so eminentum stíli, at verða tikið við. Tað hevði hóskandi ríkað um «Mentunarráttarins paradubók», sum P.W.H. tók til á sinni.

Yvir og farin.

Arnstein Niclasen